

Kvoteflygtninge fra Afghanistan

Dette notat giver basisviden om Afghanistan, og skitserer nogle af de forhold, som afghanske kvoteflygtninge, der skal genbosættes i Danmark, har levet under inden deres ankomst til Danmark. Notatet er primært baseret på rapporter fra forskellige kommissioner, agenturer og organisationer, men inddrager ligeledes erfaringer og observationer fra rejsen til Istanbul i december 2024, hvor DRC Dansk Flygtningehjælp sammen med Udlændingestyrelsen interviewede de kvoteflygtninge fra Afghanistan, der var indstillet til genbosætning i Danmark.

Formålet med notatet er at understøtte en god modtagelse af afghanske kvoteflygtninge i danske kommuner, og er målrettet personer, der arbejder med eller på anden måde er i berøring med flygtninge fra Afghanistan.

Baggrund om Afghanistan

Afghanistan er et stort land beliggende i det centrale Asien med en befolkning på ca. 43,5 millioner mennesker. Landet er sammensat af flere etniske grupper, hvoraf de største er pashtunere (ca. 40-50 %), tadsjikere (ca. 25 %), hazaraer (ca. 10 %), usbekere (ca. 9 %), turkmenere (ca. 3 %) og baluchier (ca. 3 %). Det anslås, at 99 % af befolkningen i Afghanistan er muslimer. Flertallet er sunnimuslimer, mens 10-15 % er shiamuslimer. Størstedelen af shiamuslimerne er hazaraer, som er en af de største minoritetsgrupper i Afghanistan.

De fleste afghanere taler sproget dari, som er en variant af det persiske sprog farsi, der tales i Iran. Navnet blev officielt ændret fra farsi til dari i 1964, men mange afghanere omtaler fortsat sproget som farsi.

Afghanistan var besat af Sovjetunionen fra 1979 til 1989. Efter denne periode fulgte flere år med borgerkrig, indtil Taliban overtog kontrollen i 1996 og regerede frem til USA's invasion af landet i 2001.

Fra 2001-2021 var Afghanistan præget af en væbnet konflikt mellem den daværende regering (Den Islamiske Republik Afghanistan), støttet af USA og en international koalition, og Taliban. Samtidig fandt flere væbnede interne konflikter sted, som involverede Taliban og andre militante grupper som Islamisk Stat i Khorasan-provinsen (ISKP).

Taliban overtog magten i 2021, efter internationale styrker gradvist begyndte at trække sig tilbage. ISKP er stadig

aktiv i Afghanistan og udfører angreb mod både Taliban og civile mål.

Siden deres magtovertagelse har Taliban erklæret, at sharia-lovgivning skal være det gældende retssystem. Dog findes der forskellige fortolkninger af sharia, hvilket skaber store juridiske usikkerheder. Flere offentlige henrettelser har været rapporteret siden Talibans overtagelse. I 2022 beordrede Talibans øverste leder alle dommere til fuldt ud at implementere sharia, hvor lovovertrædelser kan straffes med henrettelse, stening, piskning og amputation.

Den humanitære situation er blevet markant forværret siden magtskiftet i 2021. I 2022 lancerede FN deres hidtil største nødhjælpsappel for et enkelt land, da det blev estimeret, at 24,4 millioner indbyggere havde brug for humanitær bistand. Dette tal steg til 28,3 millioner i 2023.

Afghanistan er i dag et af de fattigste og mest fødevarer-usikre lande i verden. Monetær fattigdom er anslået til at påvirke 70 % af befolkningen.

Afghanistans nabolande huser omkring 5,5 millioner afghanske flygtninge, hvoraf størstedelen opholder sig i Iran. I slutningen af 2023 var 4.2 millioner mennesker internt fordrevet i Afghanistan på grund af konflikter og vold.

Læs mere om Afghanistan på:

<https://globalis.dk/Lande/Afghanistan>

Situationen for kvinder og piger

Allerede før Talibans magtovertagelse oplevede afghanske kvinder, der arbejdede uden for hjemmet, ofte seksuel chikane og overgreb på arbejdspladsen og kunne af samfundet betragtes som overtrædere af moralske normer. Kvinder i offentlige roller blev hyppigt udsat for intimidering, trusler, vold og sommetider drab.

Siden magtovertagelsen i 2021 har Taliban indført politikker, der er både diskriminerende og kvindeundertrykkende. Dette indebærer blandt andet, at piger og kvinder ikke må modtage undervisning efter sjette klasse, hvilket fratager dem muligheden for uddannelse på højere niveau. Kvinder og piger må ikke rejse over afstande, som er længere end 72 kilometer, gå ombord på lokale eller internationale fly eller forlade landet uden at være ledsaget af en mand. Desuden har de ikke adgang til mange offentlige områder og parker.

Verdensbanken anslog i 2022, at næsten halvdelen af afghanske kvinder i arbejde havde mistet deres job, siden Taliban overtog kontrollen. I 2023 rapporterede FN, at kvinder og piger i Afghanistan var udsat for systematiske krænkelse af deres menneskerettigheder. De strenge kønsnormer i Afghanistan er også afspejlet i forfølgelse, dødsstraf og dokumenterede henrettelser af LGBTQI+ personer i landet.

Akkumuleringen af de foranstaltninger, Taliban har indført, som påvirker kvinder og pigers rettigheder og frihed i Afghanistan, udgør forfølgelse og begrænser deres bevægelsesfrihed, ytringsfrihed, adgang til sundhedspleje, arbejde, uddannelse og meget mere. Afghanistan anses for at have en af de højeste rater af vold mod kvinder på verdensplan. Hændelser, hvor kvinder bliver chikaneret eller fysisk overfaldet på grund af ikke at bære hovedpåkledning, er hyppige og veldokumenterede. Der er rapporter om, at seksuel vold, vold i hjemmet og tvungne ægteskaber er ofte forekommende.

På grund af den generelle situation for kvinder og piger i Afghanistan har Flygtningenævnet i Danmark siden starten af 2023 ændret praksis til, at kvinder og piger fra Afghanistan som udgangspunkt er berettiget til asyl jf. udlændingelovens § 7,

stk. 1 alene på grund af deres køn. De afghanske kvinder, der kommer til Danmark via FN's genbosætningsprogram, får som kvoteflygtninge opholdstilladelse efter udlændingelovens § 8, stk. 1, som giver samme beskyttelse.

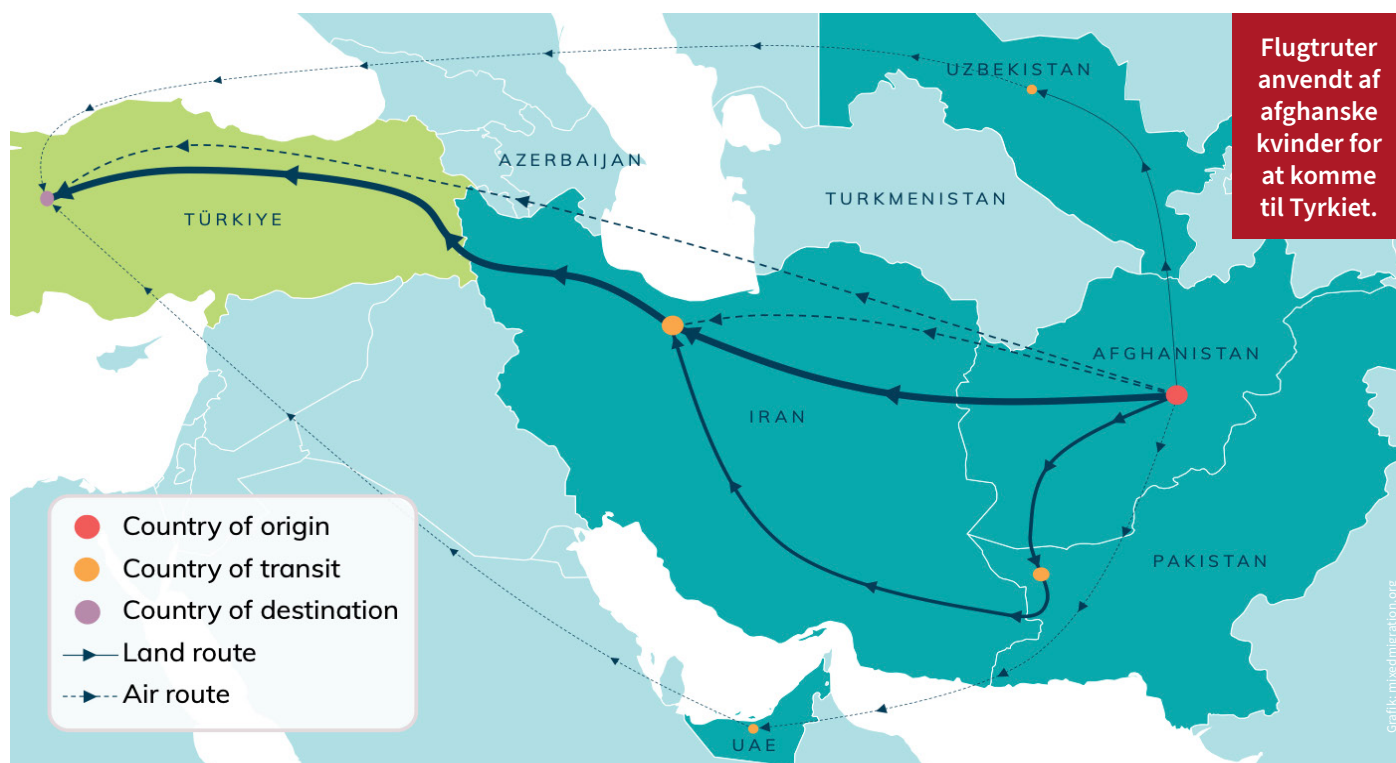
Forholdene for etniske minoriteter i Afghanistan

De fleste af kvinderne, der ankommer til Danmark som kvoteflygtninge, er etniske hazaraer. Nogle er tadsjikere og usbekere. Siden 2021 er mange lokale hazara-, tadsjik- og usbek-befolkninger blevet tvangsfordrevet fra deres boliger og landområder, og de tre etniske grupper accepteres ikke af Taliban på lige fod med majoritetsbefolkningen.

Hazaraer har historisk været udsat for alvorlige overgreb og systematisk diskrimination i Afghanistan. Under Talibans tidligere styre fra 1996-2001 fandt flere massakrer og angreb på hazaraer sted.

Da størstedelen af shiamuslimerne i Afghanistan er etniske hazaraer, har de været de primære ofre for sekteriske angreb mod shiamuslimer. Dog har andre shia-grupper også været ofre for målrettede angreb både før og efter 2021.

For ISKP er shia-hazaraer et legitimt mål for angreb og drab, da de betragter shiamuslimer som frafaldne fra islam. ISKP har taget ansvaret for mange af de målrettede angreb, der har været imod shiamuslimer og hazaraer siden Taliban overtog magten. Angrebene har været rettet mod forsamlingssteder som moskeer, hospitaler, skoler og offentlige transportmidler.

Afghanske flygtninge i Iran

De fleste af de kvinder, der kommer til Danmark som kvoteflygtninge, er flygtet illegalt fra Afghanistan til Iran og derfra videre til Tyrkiet. Flere har boet mange år i Iran, og nogle har altid, eller siden de var ganske små, boet i Iran uden lovligt ophold, indtil de er flygtet til Tyrkiet. De fleste er kommet til Tyrkiet mellem 2016 og 2021.

Flugt fra Afghanistan

Iran og Pakistan har været de primære destinationer for millioner af afghanske flygtninge og andre migranter i løbet af de sidste 40 år.

På baggrund af den politiske situation i Afghanistan, der fratager kvinder deres bevægelsesfrihed, er afghanske kvinder ofte tvunget til at benytte sig af illegale flugtruter, når de forlader Afghanistan. Her er de udsat for stor risiko for seksuelle overgreb, kidnapning og tortur. Andre risici under flugten inkluderer manglende adgang til kønsopdelte shelters og toiletter, kønsrelateret chikane fra grænsevagter og andre flygtninge samt elendige fængslingsforhold.

Afghaneres arbejdsforhold i Iran

Levevilkårene for afghanere i Iran kan være meget forskellige og afhænger blandt andet af hvor i landet, de er bosat, hvor længe det er siden, de er kommet til landet, hvilken uddannelse og indkomst de havde før flugten, og hvorvidt de er registrerede som flygtninge. Desuden spiller beskæftigelse en afgørende rolle, ikke kun for levestandarden, men også for afghanernes integration.

Afghanere i Iran har ofte dårligt betalte jobs, f.eks. inden for byggeri, affaldsindsamling eller landbrug, og mange afghanske børn arbejder som gadesælgere i de større byer. Sommetider bliver afghanere og andre migranter ikke betalt for deres arbejde, eller

de bliver tvunget til at arbejde overtid. Flere ender i gældsslaveri, hvilket vil sige, at de tvinges til at arbejde under dårlige forhold for at afbetale en gæld til menneskehandlere.

Beskæftigelsesraten er lavere blandt afghanske kvinder sammenlignet med iranske kvinder. Desuden er færre afghanske kvinder i Iran i arbejde sammenlignet med afghanske mænd, og dem, der er i arbejde, tjener generelt mindre end mændene. Afghanske kvinder får sjældent arbejdstilladelse, fordi de iranske autoriteter anser det som mændenes ansvar at tjene penge til familien. Kvinder er derfor oftest nødsaget til at tage illegalt, manuelt arbejde, som f.eks. landbrugsarbejde og håndarbejde.

Strukturelle barrierer og diskrimination i Iran

For nylig har Iran øget deres indsats for at deportere alle uregistrerede afghanske statsborgere fra deres territorier. Fremmedfjendske holdninger over for afghanere er almindelige i Iran, og afghanske flygtninge, især kvinder, oplever derfor ofte at blive udsat for forskellige former for diskrimination.

Selvom sundhedsfaciliteter og -tjenester i Iran officielt er åbne for alle uanset opholdsstatus, har mange afghanske kvinder reelt ikke adgang til medicinsk behandling. Også psykosocial støtte eksisterer for flygtninge i Iran, men disse tilbud er begrænset til kun de mest sårbare på grund af lav kapacitet.

Uregistrerede afghanske kvinder oplever således ikke kun risiko for deportation, men har i praksis ofte heller ikke adgang til husly, uddannelse, sundhedspleje, og beskæftigelsesmuligheder.

Afghanske børn i Iran har generelt adgang til skole, uanset deres forældres juridiske status. Iran har siden 2015 tilladt, at udokumenterede afghanske børn kan gå i skole, hvis de har et særligt «blue card» udstedt af myndighederne. Dog er det blevet rapporteret, at mange afghanske børn, især dem uden identitetspapirer, stadig møder store udfordringer med at få adgang til undervisning.

Afghanske flygtninge i Tyrkiet

Leveforhold

Nogle af de kvinder, der kommer til Danmark, er flygtet alene fra Afghanistan til Iran og videre til Tyrkiet. Andre er flygtet med en ægtefælle, som de er blevet skilt fra eller har mistet, mens de boede i Iran, og de har dermed mistet deres midlertidige opholdstilladelse i Iran.

Tyrkiet huser et stort antal afghanske flygtninge, herunder mange kvinder og piger. Når flygtninge får en midlertidig opholdstilladelse i Tyrkiet, bliver de anvist til en provins, hvor de skal tage ophold. De må ikke forlade provinsen og ikke bosætte sig andre steder, og skal søge om rejsetilladelse, hvis de vil bevæge sig udenfor provinsen. De fleste af de kvinder, der genbosættes i Danmark, har boet i den syd-østlige del af Tyrkiet.

De fleste voksne har deltaget i et 1-2 måneders sprogkursus i tyrkisk. Stort set alle voksne forstår og taler tyrkisk, men få af de voksne læser og skriver tyrkisk. På grund af sprogbarrierer kan pålidelig og korrekt information om egne rettigheder og forpligtigelser i forbindelse med arbejdstilladelse, opholdstilladelse, økonomisk støtte, adgang til uddannelse og sundhed samt international beskyttelses derfor stadig være udfordrende at få adgang til. Stort set alle børn blandt de kvoteflygtninge, der genbosættes i Danmark, har gået i skole, mens de har boet i Tyrkiet. De fleste har derfor lært at læse og skrive tyrkisk. Nogle børn taler derfor bedre tyrkisk end deres oprindelige modersmål dari.

Stort set alle familier har boet i leje-lejligheder, de selv har fundet. Her har de ofte boet mange sammen i små lejligheder. Enkelte kvinder har boet på krisecentre, hvor der er en grad af beskyttelse.

Der er udbredt racisme mod afghanske flygtninge i Tyrkiet. Også de kvoteflygtninge, der genbosættes i Danmark, beretter om chikane fra f.eks. naboer, arbejdsgivere og kolleger. Mange af børnene har oplevet mobning i skolerne, hvor lærere ikke griber ind.

Beskæftigelse i Tyrkiet

De færreste afghanske flygtninge har en arbejdstilladelse i Tyrkiet. De arbejder illegalt, og er derfor ikke beskyttet på arbejdsmarkedet. Det er normalt at arbejde 10-12 timer dagligt, og de får ikke altid den aftalte løn udbetalt. Mange arbejder på systuer, på restauranter som assistenter til køkkenpersonalet eller på skønhedsklinikker. Andre som opvasker, tjener, frisør, på fabrik eller som rengøringshjælp, også i private hjem. De færreste har uddannelse, men flere har fået træning i det job, de udfører. Mange arbejder freelance og må tilpasse deres arbejdstider og -dage efter børnenes skolegang mv., da der ikke er pasning til børnene.

De fleste har meget svært ved at klare sig for den løn, de tjener. Nogle får økonomiske tilskud fra UNHCR og fra Røde Halvmåne, men ikke noget, de kan leve af.

Vejen til Danmark og opmærksomhedspunkter i modtage- og integrationsindsatsen

Når kvoteflygtninge bliver indstillet af FN til genbosætning i Danmark, bliver de indledningsvis interviewet af repræsentanter fra Udlændingestyrelsen og DRC Dansk Flygtningehjælp. De gennemgår desuden inden afrejse til Danmark en helbredsundersøgelse og modtager et kort førafrejsekursus afholdt af Udlændingestyrelsen og med deltagelse af SIRI og en kommunal repræsentant. Familierne har fået en helt overordnet introduktion til Danmark, og de har underskrevet en erklæring, hvori de accepterer vilkårene for genbosættelse i Danmark. Der vil dog stadig ved ankomsten til Danmark være behov for introduktion og viden om deres rettigheder og pligter og det samfund, de skal være en del af. Kvoteflygtninge bliver visiteret direkte til en kommune og har således ikke boet på et asylcenter i Danmark, inden mødet med kommunen.

Mange af de flygtninge, der er indstillet til genbosætning i Danmark, vil sandsynligvis have psykiske reaktioner på baggrund af deres oplevelser. Det vil være relevant og nødvendigt med grundig traumescreening, når de ankommer til Danmark, og det er værd at være opmærksom på behov for traumebehandling og familiestøtte.

På trods af de voldsomme oplevelser og udfordringer, kvinderne har med sig, fremstår de fleste stærke og med stort mod på en ny tilværelse for dem selv og deres børn. De ønsker muligheder for deres døtre og dem selv i form af skolegang, uddannelse og lige rettigheder i samfundet. Viljen til at finde arbejde og blive selvforsørgende er generelt stor, og de ønsker at kunne leve et liv uafhængigt af andre.

Æresrelaterede konflikter – et særligt opmærksomhedspunkt for målgruppen

Æresrelaterede konflikter kan være en udfordring for målgruppen af enlige afghanske kvinder. Æresrelaterede konflikter kan omhandle vold og kontrol, hvor motivet er at beskytte familiens ære eller omdømme. Volden retter sig typisk mod unge og kvinder. Volden er ofte udøvet af et kollektiv. Det kollektive element kan gøre det vanskeligt at bryde ud af volden og kan udgøre en øget sikkerhedsrisiko for de udsatte.

Her er det værd at være opmærksom på, at flere af de afghanske kvinder fortsat kan være forfulgte af deres familier eller svigerfamilier på grund af samlivsophør. Under deres ophold i Tyrkiet har flere kvinder oplevet trusler fra den afghanske diaspora i Tyrkiet. Der kan således i nogle tilfælde være en risiko for, at forsøg på negativ social kontrol, kan komme fra et bredere afghansk miljø eller netværk i Danmark eller andre steder i Europa.

Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (MÆRK), under Styrelsen for International Rekruttering og Integration, kan bistå med rådgivning og opkvalificering om æresrelaterede konflikter. Du kan kontakte MÆRK på telefon: +45 72 14 23 33 eller maerk@siri.dk. Læs mere om MÆRK her: <https://nc-maerk.dk/>

MÆRKs landsdækkende korps af sikkerhedskonsulenter kan bistå i konkrete enkeltsager, hvor der er bekymring for æresrelaterede konflikter for målgruppen.

Find kontaktoplysninger til de lokale sikkerhedskonsulenter her: <https://nc-maerk.dk/raadgivningstilbud/sikkerhedskonsulenter/#accordion-kontakt-din-lokale-sikkerhedskonsulent>

Afsnittet er skrevet med bidrag fra Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (MÆRK).

Viden, rådgivning og sparring

Hvis du oplever tvivl eller spørgsmål vedrørende modtagelsen af afghanske kvoteflygtninge henvises til nedenstående muligheder for rådgivning eller yderligere viden:

Portal: Velkommen til Danmark

DRC Dansk Flygtningehjælp har i samarbejde med Als Research lavet portalen Velkommen til Danmark, hvor man kan finde informationer og film på dansk om livet i Danmark. Det giver et indblik i det danske samfund, herunder om børn, pasning og skole, sundhedsvæsenet og arbejde i Danmark.

Læs mere og se filmene her: www.velkommentildanmark.dk

Rådgivning og sparring for fagpersoner om udsatte flygtninge

Center for Udsatte Flygtninge rådgiver over telefon og mail om spørgsmål vedr. udsatte flygtninge og flygtninge med traumer.

Telefon: 3373 5339 (hverdag 9-16)

Email: udsatte@drc.ngo

Hjemmeside: www.integration.drc.ngo/cuf

DRC Asyl

Rådgivning om asyl, hjemrejse og repatriering.

Adresse: Borgergade 10, 1300 København K

E-mail: advice@drc.ngo eller
return.advice@drc.ngo

Telefon: 3373 5000.

Hjemmeside:
<https://asyl.drc.ngo/om-os/kontakt-drc-asyl>

Frivilligrådgivningen

Rådgivning om familiesammenføring, forlængelse af opholdstilladelser, permanent ophold og indfødsret/statsborgerskab.

Hjemmeside:
<https://frivillig.drc.ngo/aktiviteter/oversigt-over-aktiviteter/frivilligradgivningen>

Litteraturliste

Asia Displacement Solutions Platform. (2023).

Forced to Migrate: Afghan Women Waiting for Protection in Iran and Pakistan.

<https://www.adsp.ngo/wp-content/uploads/2023/12/Briefing-Note-1-Forced-to-migrate-Afghan-women-waiting-for-protection-in-Iran-and-Pakistan.pdf>

International Blue Crescent Relief and Development Foundation. (2021).

Relief and Development Foundation: Initial Assessment of the Current Situation of Afghan Refugees in Turkey.

<https://data.unhcr.org/en/documents/download/95442>

DRC Dansk Flygtningehjælp. (2024).

DRC Landerapport 2024 om Etniske Hazaraer i Afghanistan.

drc-landerapport-2024-om-etniske-hazaraer-i-afghanistan_150824.pdf

EUAA (European Union Agency of Asylum) (2024).

Country Guidance Afghanistan 2024.

<https://euaa.europa.eu/publications/country-guidance-afghanistan-may-2024>

EUAA (European Union Agency of Asylum). (2023).

Iran - Situation of Afghan Refugees.

https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2023-01/2023_01_COI_Report_Iran_Afghans_Refugees_EN.pdf

Mixed Migration Center (2024).

Implications of the Taliban takeover on Afghan women's migration to Türkiye.

https://mixedmigration.org/wp-content/uploads/2024/05/329_Afghan-women-migration-Turkiye.pdf

Stiftung PRO ASYL. (2021).

Expert Opinion. The Situation of Afghan Refugees in Turkey.

https://www.proasyl.de/wp-content/uploads/PA_Expert-Opinion_The-Situation-of-Afghan-Refugees-in-Turkey.pdf

Kvoteflygtninge fra Afghanistan

Udgivet af:
Center for Udsatte Flygtninge
DRC Dansk Flygtningehjælp

Telefon: +45 3373 5339
www.integration.drc.ngo/cuf
udsatte@drc.ngo

Tekst udarbejdet af:
Carolyn Kaiser og Nanna Maria Giobbi
Center for Udsatte Flygtninge

Fotos: DRC Türkiye, DRC/Manon Radosta

Layout: torsdag.graphics

DRC Dansk Flygtningehjælp Integration © Maj 2025

DRC Dansk Flygtningehjælp blev grundlagt i 1956. Vi er en af de få NGO'er, som har speciale i at hjælpe fordrevne og mennesker på flugt. Vi er samtidig Danmarks største og en af verdens førende NGO'er.

Vi er til stede i 40 lande verden over. Her arbejder vi hver eneste dag for at beskytte flygtninge og fordrevne. DRC Dansk Flygtningehjælp støtter flygtninge og internt fordrevne hele vejen. Både under krisen, i eksil, under bosættelse, med integration i et nyt land og fortsat efter hjemkomst.

Vi yder akut nødhjælp og beskyttelse, der redder liv. Vi støtter flygtninge og internt fordrevne, så de kan klare sig selv og blive inkluderet i de lokale samfund. Her arbejder vi tæt sammen med både civile, foreninger, myndigheder og andre NGO'er. Målet er at fremme og sikre rettigheder og fredelig sameksistens.

DRC DANSK
FLYGTNINGE
HJÆLP

Integration